MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

DE VLAAMS MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN JEUGD

DE VLAAMS MINISTER VAN BINNENLAND, STEDEN EN PLATTELANDSBELEID, SAMENLEVEN, INTEGRATIE EN INBURGERING, BESTUURSZAKEN, SOCIALE ECONOMIE EN ZEEVISSERIJ

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, JUSTITIE EN WERK

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, HAVENS EN SPORT

DE VLAAMSE MINISTER VAN BRUSSEL EN MEDIA

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda – Visie en acties 2025

Samenvatting

De beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie stelt het verhogen van de productiviteit en competitiviteit van de Vlaamse economie als centrale doelstelling voorop voor de bestuursperiode 2024-2029.

Voorliggende mededeling schetst het kader voor de opstart, uitrol en uitvoering van deze **productiviteit- en competitiviteitsagenda.** We bouwen hiervoor verder op het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 en onderscheiden hierbij **3 centrale werven om de productiviteit en concurrentiekracht** van onze economie duurzaam te versterken:

- Een gecoördineerde en versterkte inzet op vlak van **economie, wetenschap, innovatie, industrie, buitenlandse (handels)zaken en digitalisering**;
- Een verhoogde aandacht voor **(kritische) infrastructuur** die essentieel is voor economische ontwikkeling. Met name inzake mobiliteit, (haven)infrastructuur, **omgevingsbeleid, circulaire economie, en energie**;

- **Menselijk kapitaal**: Het versterken van de vaardigheden en kennis van onze arbeidskrachten evenals de managementvaardigheden van ondernemers. Een aanklampend arbeidsmarktbeleid en activerend sociaal beleid zijn hierbij cruciaal.

Voorliggende mededeling gaat eerst in op de overkoepelende visie inzake productiviteit en competitiviteit, vervolgens wordt dieper ingegaan op de concrete beleidsacties voor 2025 en de verdere aanpak van de productiviteitsagenda.

1. VISIE VLAAMSE PRODUCTIVITEITS- EN COMPETITIVITEITSAGENDA

De aanleiding voor de opmaak van deze agenda vloeit voort uit de vaststelling dat de wereld de afgelopen jaren ingrijpend is veranderd. Zowel door technologische evoluties, maar natuurlijk ook door belangrijke geopolitieke veranderingen die impact hebben op energieprijzen en bevoorrading, waardeketens en algemene prijsniveaus. Om onze **toekomstige welvaart te garanderen**, moet Vlaanderen deze veranderingen niet alleen erkennen, maar ook benutten als kansen en hefbomen voor een vernieuwd en toekomstgericht economisch beleid.

Net zoals concurrerende economieën gaat ook de Vlaamse economie doorheen een **drievoudige transitie**: de digitale, de energetische en de geopolitieke. Hoe succesvol we Vlaanderen de volgende jaren doorheen deze transities loodsen, zal bepalend zijn voor onze toekomstige welvaart.

De vaststelling is dat de sleutel tot een duurzame economische toekomst voor Vlaanderen ligt in **het verhogen van onze productiviteit**. Productiviteit meet de efficiëntie waarmee we kapitaal, arbeid en grondstoffen omzetten in goederen en diensten. Hoewel het verhogen van de werkzaamheidsgraad een bekende manier is om economische groei te stimuleren, is het op lange termijn vooral productiviteitsgroei die de belangrijkste motor is achter toenemende welvaart en economische vooruitgang.

Zoals Paul Krugman, Nobelprijswinnaar economie (2008), in *The Age of Diminished Expectations* (1990) treffend stelde: *"Productivity isn't everything, but in the long run it is almost everything. A country's ability to improve its standard of living over time depends almost entirely on its ability to raise its output per worker."*

Een hoger niveau van arbeidsvolume in Vlaanderen, dankzij een hogere werkzaamheidsgraad, samen met een hogere groei van de (arbeids)productiviteit vormen de gouden combinatie voor toekomstige Vlaamse welvaartsgroei.

Productiviteit is dus een belangrijke sleutel tot vooruitgang. Om deze structureel te versterken, is een sterke **competitiviteit** essentieel.

Competitiviteit vormt het fundament waarop een hogere productiviteit gebouwd kan worden. Het verwijst naar het vermogen van een land of regio om een gunstige en duurzame omgeving te creëren waarin bedrijven kunnen groeien, goederen en diensten kunnen concurreren op de internationale markten en burgers kunnen genieten van een hoge levensstandaard en welzijn. Eén op de drie jobs in Vlaanderen hangt af van export. Tegelijkertijd blijft Vlaanderen

een aantrekkelijke regio voor buitenlandse investeringen. Een productief en competitief Vlaanderen moet bij de economische sterkhouders van de EU blijven horen.

Het **verbeteren van productiviteit en competitiviteit** vraagt om gericht beleid.
Dit omvat beleid gericht op o.a.:

- ✓ **kmo's:** Ondersteuning en groei van kleine en middelgrote ondernemingen, als ruggengraat van onze economie. Het creëren van een ondernemers- en kmo-vriendelijk klimaat is noodzakelijk om deze vooruitgang te ondersteunen.
- ✓ **De industrie**: De industrie speelt hierbij een cruciale rol. Hoewel de maakindustrie onder druk staat, blijft het verankeren en toekomstbestendig maken van onze industriële sector essentieel. Door beleid te ontwikkelen dat gericht is op innovatie en technologie, kunnen we ons voorbereiden op de uitdagingen van morgen.
- ✓ **Landbouw en Zeevisserij:** Ontwikkeling van onze landbouwbedrijven die inzetten op een verscheidenheid in productiemethoden en productgamma. Het verzekeren van toegang tot viswateren is essentieel om de concurrentie het hoofd te kunnen bieden en investeringen in innovaties blijvend mogelijk te maken. Het creëren van een stimulerend ondernemersklimaat en klimaatrobuustheid is noodzakelijk om de productiviteit te beschermen.
- ✓ **Technologische vooruitgang**: AI, robotica en andere baanbrekende technologieën zijn de sleutel tot toekomstige productiviteitsgroei. Daarom blijven we sterk inzetten op onderzoek, ontwikkeling en innovatie (O&O&I) en de bredere verspreiding van de resultaten ervan (diffusie) doorheen het Vlaams economisch (kmo)weefsel.
- ✓ **Marktefficiëntie**: Het verminderen van bureaucratie en het vereenvoudigen van regelgeving om een soepeler functionerende economie te waarborgen. Daarbij waken we ook over de coherentie en haalbaarheid van (Europese) (milieu)wetgeving.
- ✓ **Stimuleren van ondernemerschap en toegang tot kapitaal**: Het stimuleren van start-ups en scale-ups zorgt voor dynamiek in het economisch weefsel en vereist een vlotte toegang tot start- en doorgroei kapitaal.
- ✓ **Internationalisering:** Het verankeren en uitbreiden van onze markten binnen én buiten de EU zijn essentieel voor onze concurrentiepositie. We zoeken potentiële groeimarkten voor export en voeren een actief buitenlands (handels)beleid om Vlaanderen op de kaart te zetten als investeringsregio. We wegen ook intens en spelen kort op de bal, inzake Europese besluitvorming die de concurrentiekracht van onze Vlaamse economische sectoren moet beschermen en versterken.
- ✓ **Infrastructuur:** Moderne en efficiënte voorzieningen om economische activiteiten te ondersteunen.
- ✓ **Menselijk kapitaal:** Het versterken van de vaardigheden, maar ook de werkbaarheid van jobs en kennis van onze arbeidskrachten, evenals de managementvaardigheden van ondernemers.

Een versterkte productiviteit en competitiviteit komt dus niet tot stand door één bepaalde actie. Er is nood aan een gecoördineerde inzet en een **regeringsbreed actieplan** teneinde deze doelstelling te behalen.

Vlaanderen beschikt over **belangrijke beleidshefbomen** die rechtstreeks inwerken op de productiviteit(sgroei) en competitiviteit van de Vlaamse economie. We kunnen dit als volgt voorstellen:

Vlaanderen zal op al deze velden concrete acties ondernemen. We onderscheiden hierbij **drie centrale werven:**

- ✓ Een gecoördineerde en versterkte inzet op vlak van **economie, wetenschap, innovatie, industrie, buitenlandse (handels)zaken en digitalisering**;
- ✓ Een verhoogde aandacht voor **(kritische) infrastructuur** die essentieel is voor economische ontwikkeling. Met name inzake **mobiliteit, (haven)infrastructuur, omgevingsbeleid, circulaire economie en energie**;
- ✓ **Menselijk kapitaal**: Het versterken van de **vaardigheden en kennis** van onze arbeidskrachten evenals de managementvaardigheden van ondernemers. Een **aanklampend arbeidsmarktbeleid** en **activerend sociaal beleid** zijn hierbij cruciaal.

In de eerste twee werven is er transversale aandacht voor de rol en de impact van het omgevingsbeleid en een vlotte en robuuste vergunningverlening. Dit zijn immers noodzakelijke hefbomen voor het versnellen van productiviteitsverhogende (publieke en private) investeringen, het creëren van een aantrekkelijk investeringsklimaat en het versterken van de competitiviteit.

Er dient evenwel opgemerkt te worden dat het versterken van de productiviteit en competitiviteit een gecoördineerde beleidsinspanning vraagt van zowel het Europese, het federale als het Vlaamse beleidsniveau.

De Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda spoort dan ook samen met het door de Europese Commissie von der Leyen II eind januari 2025 geactualiseerde Europese beleidskader in **het 'Annual Single Market and Competitiveness Report 2025' evenals in het 'Competitiveness Compass for the EU'**. Daarin wordt de Europese concurrentie- en productiviteitspositie internationaal gemonitord, gebenchmarkt en geanalyseerd. Dit zowel voor de Europese economie als geheel als voor **elf gedefinieerde industriële ecosytemen**: energie-intensieve industrieën, ruimtevaart en defensie, agrovoeding, bouw, gezondheid, elektronica, mobiliteit/vervoer/automobielsector, detailhandel, textiel, culturele en creatieve sectoren en toerisme.

De afgelopen jaren was er, in het bijzonder op het Europees niveau, een sterke aandacht voor regulering en de vergroening van onze economie. Een aanvulling van deze agenda met een even sterke agenda voor een sterke en competitieve Europese industrie dringt zich op willen we ons economisch weefsel productief en competitief houden. Zo bereiken we ook op Europees niveau een betere balans tussen economie en ecologie. We wegen ook maximaal op de Europese besluitvorming teneinde een beter afstemming op onze regio-specifieke context te bekomen.

2. WERVEN EN PRIORITAIRE ACTIES 2025

Het behoud van de industriële basis en de versterking van onze **strategische sectoren** en infrastructuur zijn van cruciaal belang. Deze sectoren zijn niet alleen essentieel voor onze competitiviteit en productiviteit, maar vormen ook **een rode draad door het beleid van de Vlaamse Regering**. Doorheen de drie werven en acties van de Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda krijgt dit dan ook ruime aandacht. Dit omvat onder meer investeringen in defensie, de versterking van onze havens en ons economisch strategisch mobiliteitsnetwerk, en de stimulering van een circulaire economie en een toekomstgericht Vlaams energiebeleid.

VLAIO en het departement Omgeving bereiden een '**actieplan ruimte om te ondernemen**' voor gericht op voldoende kwaliteitsvolle bedrijventerreinen om de groei van onze economie mogelijk te maken. Daarbij zetten ze in op verweving, een betere benutting van terreinen, maar ook op de bestemming van bijkomende terreinen waar de nood bestaat.

Het Vlaams Regeerakkoord "Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen" bevat een bredere Welvaartsagenda waarbij het werkgelegenheids- en sociaal economisch beleid hand in hand gaan met de productiviteits- en competitiviteitsagenda.

We verdedigen proactief de Vlaamse industriële belangen in Europa en in komende EU-initiatieven voor onze strategische sectoren.

2.1. Geïntegreerde benadering rond economie, wetenschap, innovatie, industrie, buitenlandse (handels)zaken en digitalisering

De eerste werf voor het verstevigen en verhogen van de productiviteit en competitiviteit van de Vlaamse economie concentreert zich op een **geïntegreerde ontplooiing van de** beleidsacties binnen de bevoegdheden economie, wetenschap, innovatie, industrie, buitenlandse (handels)zaken en digitalisering.

Economisch beleid

We **stimuleren ondernemerschap** in al haar vormen. Of het nu gaat om **start-ups, scale-ups, familiale KMO's of grote industriële spelers**, we creëren de ideale omgeving voor groei en ontwikkeling.

We gaan daartoe in de eerste plaats de **administratieve lasten wegwerken en de regeldruk verminderen**. Daarnaast zorgen we ervoor dat het aanbod bedrijventerreinen in Vlaanderen verbetert en verhogen we **de beschikbaarheid en doelmatigheid van durf- en risicokapitaal**.

Geen sterke economie zonder **een sterke industrie**. Daarom versterken we de industriële basis in Vlaanderen. De Vlaamse industrie is de drijvende kracht achter innovatie, productiviteit en export. Ze genereert overloopeffecten naar de Vlaamse dienstensector en is onmisbaar om de klimaattransitie mogelijk te maken. Tenslotte draagt ze bij aan de **strategische autonomie** in Vlaanderen. Daarom overleggen we structureel met de industriesectoren in het Industrieforum om haar concurrentiekracht veilig te stellen. We ondersteunen ook de uitbouw van een defensie-industrie in Vlaanderen.

Prioriteiten 2025

- Geïntegreerd actieplan voor de industrie (Q1)
- Actieplan administratieve vereenvoudiging (Q1)
- Actieplan ruimte voor bedrijvigheid: beschikbaarheid bedrijventerreinen (Q2)
- Vlaams Defensieplan (Q2)
- Verhogen beschikbaarheid en doelmatig durf- en risicokapitaal (Q3)
- Actualisering van de Vlaamse waterstofstrategie (Q3)

Onderzoek, ontwikkeling en innovatie

Vlaanderen is een **innovatieve topregio** met de ambitie om tot de wereldtop door te stoten. Om onze voorsprong te behouden en te versterken, zetten we volop in op onderzoek, ontwikkeling en vernieuwing. Slim en doortastend beleid is de sleutel tot een sterke, concurrerende en productieve economie.

We willen met Vlaanderen doorstoten naar de wereldtop en onze positie versterken als innovatieleider in het Europese Regionaal Innovatie Scorebord (RIS). De langetermijndoelstelling voor gezamenlijke investeringen in O&O verhogen we daarom naar 5% van ons bbp. De komende legislatuur zetten we verder stappen richting de 1% voor de overheid.

We vereenvoudigen de instrumenten voor subsidies binnen het onderzoeks- en innovatielandschap en garanderen een vlotte toegang van onderzoekers en ondernemers tot de instrumenten. We bouwen verder op de dynamiek van Flanders Technology and Innovation met haar enthousiasmerende belevings- en festival luik.

We zetten in op het naar onze (Eur)regio halen van **de Einsteintelescoop-investering**, een ondergronds technologisch complex dat toelaat zwaartekrachtgolven te detecteren en een enorm valorisatiepotentieel voor de Vlaamse economie bevat.

We ondersteunen verder de clusterwerking in Vlaanderen: netwerk van bedrijven - actief in een bepaald domein - die door middel van onderlinge samenwerking en samenwerking met kennisinstellingen hun competitiviteit verhogen. We hervormen **het clusterbeleid** met het oog op een grotere maatschappelijke impact, inzet op missiegerichtheid, bedrijfsgedrevenheid, internationalisering, samenwerking en kmo-betrokkenheid. We bereiden ook een Speerpuntcluster voor rond Entertainment Technologie die Vlaanderen als vooraanstaand Europese leider en internationale pionier op het gebied van entertainmenttechnologie positioneert.

Vlaanderen zal een strategische oefening opzetten om zo haar **onderzoeksinfrastructuur** verder door te ontwikkelen tot state-of-the-art onderzoeksinfrastructuur.

We zullen inzetten op voldoende EU-middelen voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie binnen het toekomstig meerjarig financieel kader.

Prioriteiten 2025

- Flanders Technology and Innovation (Q1)
- Einsteintelescoop: Vlaamse verankering en valorisatieplan (Q1 - …)
- Speerpuntclusters (Q2)
- Rationalisatie financieringskanalen O&O&I (Q3)
- State-of-the-art onderzoeksinfrastructuur (Q4)

Buitenlandse handel

Vlaanderen is één van de meest open en internationaal georiënteerde economieën ter wereld. 1 op 3 Vlaamse jobs hangt af van export. In een complexe geopolitieke context zet de Vlaamse Regering in op een ambitieus en **doordacht internationaal handelsbeleid**, met de EU als hefboom. We verdedigen proactief de belangen van de Vlaamse economie. We gaan op zoek naar nieuwe afzetmarkten en investeringsopportuniteiten voor onze bedrijven. We zijn partner van Vlaamse bedrijven die willen exporteren en internationaliseren. We trekken actief buitenlandse investeerders aan om de Vlaamse economische positie te versterken.

In het buitenland heeft Flanders Investment & Trade (FIT) het kantorennetwerk geoptimaliseerd en versterkt, om Vlaamse bedrijven nog beter te ondersteunen in het vinden van **nieuwe afzetmarkten**. In opvolging van de uitgesproken ambitie in het regeerakkoord om onze blik op Oost-Europa te richten en de Oostgrens te versterken, wordt **een Ooststrategie** uitgewerkt.

Met de focus op strategische sectoren, versterken we die ecosystemen waarin Vlaanderen excelleert en internationaal meespeelt op topniveau. Vlaamse bedrijven worden ondersteund en kunnen nog **nauwer samenwerken met nieuwe investeerders en starters**, om de innovatiekracht en dus de competitiviteit sneller te versterken in deze sectoren.

Door bedrijven te segmenteren volgens hun specifieke noden, zet FIT in op een nog betere dienstverlening op maat. Met meer dan 200 kleine en grote missies en events per jaar, zorgt FIT dat onze Vlaamse bedrijven makkelijker toegang krijgen tot buitenlandse markten. We **versterken onze focus op startups** en bouwen, in nauwe samenwerking met alle betrokken

actoren, verder aan een dienstverlening en omkadering op maat van wat de kampioenen van morgen moeten worden.

Prioriteiten 2025

- Uitwerking en implementatie van de Oost-Strategie (Q2)
- Invoering segmentatie model Vlaamse bedrijven (Q2)
- Uitvoering van een ambitieus event programma incl Life sciences (Q2)
- Een nieuwe Industriemissie, voortbouwend op het succes van de industriemissie Frankrijk in 2024 (Q3/Q4)

Digitaal beleid

Zowel voor de overheid als voor werknemers en bedrijven is verdere digitalisering cruciaal. **AI en technologische innovaties** versterken de productiviteit, terwijl robuuste **cybersecurity** van strategisch belang is. De Vlaamse overheid zet actief in op beide domeinen met een gericht en toekomstgericht beleid**.**

We versterken het **Vlaams beleid inzake artificiële intelligentie en cybersecurity** zodanig dat de adoptie van artificiële intelligentie en cybersecurity bij onze kmo's en creatieve bedrijven versnelt. We werken een geïntegreerde aanpak uit om de digitale maturiteit van de grote groep ondernemingen die nog belangrijke stappen moet zetten op het vlak van digitalisering.

Prioriteiten 2025

- Actieplan rond AI en cybersecurity (Q3)

Bovenstaande valt in hoofdorde onder de rechtstreekse aansturing van de minister-president.

In de *Systeemanalyse O&O&I en uitgaventoetsing 'Vlaams beleid in het kader van productiviteit'* wordt uitdrukkelijk gesteld dat een productiviteitsbeleid verder gaat dan een economisch en O&O&I-beleid en ook **complementaire investeringen** vraagt in onderwijs, menselijk kapitaal, (digitale) vaardigheden, levenslang leren, vlot werkende arbeidsmarkt, digitale en fysieke infrastructuur en verminderen van regeldruk. Dit inzicht wordt ook gedeeld in het VARIO-advies 37 *Naar een hogere productiviteitsgroei*. Beide rapporten gaan als bijlage bij deze mededeling.

De bijdrage van de collega ministers - verantwoordelijk voor onder meer de bevoegdheden Infrastructuurbeleid, Omgevingsbeleid, Energiebeleid, Onderwijs-, Talent- en Arbeidsmarktbeleid - is dan ook fundamenteel voor het welslagen van de geïntegreerde Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda. Zo voorkomen we een beleidsmatige silo-aanpak en verzekeren we een Vlaamse transitiegerichte en systeembeleidsbenadering.

Het Vlaams Regeerakkoord "Samen werken aan een warm en welvarend Vlaanderen" bevat een bredere Welvaartsagenda waarbij het werkgelegenheids- en sociaal economisch beleid hand in hand gaan met de productiviteits- en competitiviteitsagenda.

2.2. Infrastructuur, omgeving en energie

Investeren in robuuste economische infrastructuur

Een **kwaliteitsvolle en betrouwbare infrastructuur** is een essentiële voorwaarde om tot een productiever en competitiever Vlaanderen te komen. Ook dient bijzondere aandacht besteed te worden aan **onze kritische infrastructuur vanuit zowel economisch als strategisch defensie oogpunt.**

We erkennen het fileprobleem op onze Vlaamse wegen en welke impact dit heeft op onze economie. Daarom **investeren we in onze infrastructuur**. en zetten we in op alle transportmodi voor zowel personen- als goederenvervoer.

Met onze **bijkomende investeringen** zetten we in op een robuuste en ruimere beschikbaarheid van onze **strategisch belangrijke logistieke transportassen** en we borgen de bereikbaarheid van onze economische en industriële clusters met in het bijzonder onze Vlaamse havens. Bij de uitvoering van ons investeringsbeleid in infrastructuur zetten we ook actief in op een versnelling van technologische innovatie en een toekomstgericht aanbestedingsbeleid gebaseerd op een samenwerkingsmodel tussen publieke en private markt.

We blijven inzetten om Vlaanderen te promoten als multimodale logistieke draaischijf. Dit door **het faciliteren van al onze modi** en de overslag hiertussen. Hetzelfde geldt voor personenvervoer waar elke modi aandacht krijgt en waarbij de tussenliggende connectiviteit wordt geoptimaliseerd.

Prioriteiten 2025

- Geïntegreerd investeringsplan (GIP) (Q2)
- Actieplan rond havens (Q2)
- Actieplan luchthavens (Q3)
- Actieplan spoor (Q4)
- Actieplan pijpleidingen (Q4)
- Actieplan binnenvaart (Q4)

Energie

De energietransitie is een feit en we onderschrijven als regering het belang van het evolueren van onze industrie en economie richting klimaatneutraliteit. In dit proces hebben we echter voldoende aandacht voor het feit dat **economische ontwikkeling en duurzaamheid elkaar moeten versterken**. Door in te zetten op een circulaire economie, waarbij materiaal- en energiekringlopen worden gesloten, verzoenen we economie en ecologie.

Verder is het prioritair in de energietransitie dat er **energie-zekerheid** is en dat alles **betaalbaar** blijft.

Een betaalbaar, performant en flexibel **elektriciteitssysteem** (zowel op transmissie- als op distributieniveau) is een essentiële randvoorwaarde voor de productiviteit en competitiviteit, transitie en decarbonisering van onze industrie. Dit vergt investeringen in netversterkingen op plaatsen waar bijkomende vraag (o.m. door investeringen in elektrificatie) en productie (hernieuwbare energie) worden verwacht. De toenemende druk op het elektriciteitsnet maakt het noodzakelijk om tijdig in te grijpen en weloverwogen acties te nemen om netcongestie te voorkomen. Zonder doordachte maatregelen dreigt een situatie waarin bedrijven en nieuwe

ontwikkelingen worden belemmerd door beperkte netcapaciteit. We verkennen maatregelen die zowel op korte als op langere termijn de betrouwbaarheid en de toekomstbestendigheid van het net waarborgen.

Voor het **transportnetwerk van CO2** worden momenteel zowel voor het vervoersnetwerk als voor de lokale CO2 clusters infrastructuurbeheerders aangeduid.

Voor een veilig ontwerp, bouw & exploitatie van CO2 infrastructuur moet ook nog een regelgevend kader worden uitgewerkt. We onderzoeken welke maatregelen genomen kunnen worden opdat het CO2 netwerk optimaal kan bijdragen aan een duurzame verankering van de Vlaamse economie en het aan het realiseren van onze Vlaamse klimaatdoelen.

Vlaanderen bepleit actief de bijsturing van de RFNBO doelstelling. Daarnaast onderzoeken we de optimale inzet en mogelijke ondersteuning (onder meer via Europese fondsen) van het gebruik van koolstofarme waterstof in Vlaanderen. We zetten tot slot ook de bepalingen uit REDIII met betrekking tot RFNBO om in Vlaamse regelgeving, om op die manier rechtszekerheid te bieden aan onze Vlaamse ondernemingen.

De productiviteit van de Vlaamse industrie staat of valt ook met de beschikbaarheid van koolstofvrije elektriciteit. Daarvoor is de verdere uitbouw van **wind-, nucleaire en zonne-energie** noodzakelijk. Om de cruciale energie-infrastructuur (hernieuwbare energie, tracés van CO2-, waterstof en hoogspanningsnetten, …) tijdig te kunnen realiseren, biedt het aanduiden van “versnellingszones” conform de bepaling uit de REDIII Richtlijn mogelijkheden.

Kernenergie zal een belangrijke rol blijven spelen bij de realisatie van onze ambitie voor koolstofvrije en betaalbare stroom. We onderzoeken de mogelijkheden rond kleine, modulaire reactoren in Vlaanderen. We bekijken de eventuele mogelijkheden om waar mogelijk en verstandig mee te (laten) investeren.

Prioriteiten 2025

- Vergunningstraject Ventilus afwerken (Q1-4)
- Omzetting 5de Energiemarktenrichtlijn (EMD5) (Q1-4)
- Aanduiding beheerders voor respectievelijk het vervoersnetwerk en de lokale cluster Antwerpen voor CO2 (Q1-2)
- Uitwerken van regelgevend kader voor veiligheidsaspecten aanleg en exploitatie CO2 infrastructuur (Q4)
- Mogelijke aanduiding versnellingszones voor hernieuwbare energie en voor tracés voor nieuwe CO2-, waterstof- en hoogspanningsleidingen (Q3)
- Omzetting van de REDIII bepalingen voor RNFBO voor industriële waterstofgebruikers (Q3)

Omgeving

Voor een optimaal economisch beleid is een goeie afstemming rond omgevingsbeleid noodzakelijk, in het bijzonder in het licht van het voorzien in voldoende ruimte voor

ondernemingen en vlotte en robuuste vergunningen bij innovatieve investeringen. Lokale besturen kunnen daarbij partners zijn.

Onzekerheid en aanslepende procedures bij de vergunningverlening ondermijnen de internationale aantrekkingskracht en de ontwikkelingsmogelijkheden van onze economie. We vragen aan een gemengde commissie van experten om een actieplan op te stellen om de vergunningverlening robuuster te maken. We verkorten ook de beroepstermijn.

Om onze afhankelijkheid te verlagen van de geopolitieke verhoudingen die de energie- en grondstofprijzen beïnvloeden, streven we naar een volledig circulaire economie om zo beter in onze behoeften aan grondstoffen en water te kunnen voorzien en ons welzijn te maximaliseren met een kleinere ecologische voetafdruk. Daartoe ondersteunen we onze ondernemingen bij de omslag naar een circulaire economie. Verder willen we regels, zoals de grondstofverklaring optimaliseren en recyclage meer kansen geven. We houden daarbij wel voor ogen dat we vermijden dat er verspreiding is van zeer zorgwekkende stoffen waaronder PFAS en zetten in op innovatie om deze stoffen enerzijds te vervangen en anderzijds te saneren.

De geïntegreerde ontplooiing van de beleidsacties beperkt zich niet tot het Vlaamse niveau maar speelt ook bovengewestelijk en Europees. We wegen (pro)actief mee op nieuwe Europese initiatieven en waken over een evenwicht tussen ecologie en economie in bestaande wetgeving. Daartoe gaan we in dialoog op boven-ambtelijk niveau om Europese milieuwetgeving te moduleren en implementeren (Kaderrichtlijn Water, Habitatrichtlijn, Nitraatrichtlijn,..) rekening houdend met de specificiteit van onze regio.

Prioriteiten 2025

- Het verlagen van de regeldruk met aandacht voor robuuste vergunningverlening (Q1)
- Vlaams agenda voor de Europese milieuwetgeving (Q3)
- Opstart Commissie Gemengde Vergunningen (Q1)
- vergunningverlening via proefstalregeling uitwerken (Q2)
- Opstarten overleg met bedrijfsleven en OVAM over optimalisatie grondstofverklaring (Q1)
- Circulaire economie: opstarten overleg met bedrijfsleven en OVAM over optimalisatie grondstofverklaring (Q1)
- Eindrapport Commissie Gemengde vergunningen + start uitvoering maatregelen (Q3)
- Verkorting termijn Raad voor Vergunningsbetwistingen van 1 jaar naar 9 maanden (Q4)

2.3. Menselijk kapitaal: STEM, levenslang leren, aanklampend arbeidsmarktbeleid en activerend sociaal beleid

Zonder kwaliteitsvol onderwijs geen productiviteitsgroei, het is een essentiële bouwsteen voor de toekomst. De natuurlijke grondstof van Vlaanderen zijn menselijke vaardigheden. We blijven daarom verder investeren in onderwijs, digitale vaardigheden en levenslang leren en werkbare jobs

Onderwijs, STEM, meer inzetten op beroepsonderwijs, stimuleren duaal leren

Er wordt verder geïnvesteerd in technisch onderwijs, STEM en duaal leren. Zo zullen de technische- en beroepsopleidingen een opwaardering krijgen. Doordat bedrijven vandaag smeken om vakmensen en technisch geschoolde profielen, heb je met deze diploma's een ongeziene garantie in handen om later een job te vinden. Deze legislatuur wordt bijkomend geïnvesteerd in de technische- en beroepsopleidingen. Ook het systeem van duaal leren wordt aangepast en aantrekkelijker gemaakt. Zo zullen minder jongeren de school uiteindelijk verlaten zonder diploma, en vinden bedrijven gemakkelijker geschikte profielen met werkervaring.

We versterken duaal leren. We maken het systeem flexibeler, waardoor scholen en bedrijven niet afhaken.

We versterken de leercultuur in Vlaanderen door het levenslang leren te stimuleren via een kwalitatief opleidingsaanbod dat gebaseerd is op competentieprognoses. Zo versterken we de loopbanen en verhogen we de productiviteit en innovatiekracht van onze ondernemingen.

Activering en inzet op knelpuntberoepen en competentieprognoses

Daarnaast zorgen we dat meer mensen aan het werk gaan. Een activerend en aanklampende arbeidsmarktbeleid is hiervoor noodzakelijk. Hiervoor wordt een afzonderlijk actieplan aan de regering voorgelegd, die inzet op aanklampende begeleiding en controle. Daarnaast zetten we maximaal in op het activeren van werkzoekenden richting knelpuntberoepen. Werkzoekenden hebben vaak te weinig technische kennis of een gebrekkige kennis van het Nederlands om in te spelen op bepaalde knelpuntberoepen.

Om werkzoekenden sneller aan het werk te helpen zal er vanuit de bemiddelaar sneller een verplichting komen om een Nederlandse taalopleiding of een technische opleiding te volgen. Voor die mensen is dat een kans om op eigen benen te staan en zelfredzaam te zijn.

We brengen in samenwerking met het Steunpunt Werk de toekomstige competentienoden in de Vlaamse sectoren en bedrijven verder in kaart, inzonderheid wat betreft de impact van de vier grotere arbeidsmarkttrends: digitalisering, de klimaat- en energetische transitie, verschuivingen in de arbeidsorganisatie en de toenemende vervangingsvraag van 55-plussers. We analyseren welke impact dit teweegbrengt op verschillende daaraan gekoppelde vaardigheden, die binnen deze sectoren en beroepen nodig zijn en stemmen het leer-, opleidings- en vaardigheden offensief daarop af.

In het beleid voor arbeidsmigratie leggen we de nadruk op hooggeschoolde kennismigratie en het invullen van middengeschoolde knelpuntberoepen die een meerwaarde betekenen voor onze economie én samenleving.

We versterken de ondersteuning van bedrijven die nieuwkomers aan het werk zetten: rond het leren van Nederlands en de integratie op de werkvloer. Dat doen we in samenwerking met de relevante sectoren.

Actief ondernemerschap

Op het snijvlak van activeren en het stimuleren van kwalitatief ondernemerschap zetten we in op maatregelen zoals de transitiepremie of een ondersteunende premie voor werkzoekenden (al dan niet uitkeringsgerechtigd) die ingeschreven zijn bij de VDAB.

Inzetten op werkbaar werk

We ondersteunen ondernemingen bij het verbeteren van werkbaar werk en productiviteit door nieuwe technologieën en AI. Hiervoor maken we Europese middelen vrij die zich richten op op maat gemaakte ondersteuning en advies om te bepalen welke technologie het verschil voor een onderneming kan maken.

We werken aan de ontwikkeling van een nieuw instrument ter bevordering van werkbaar werk. Dit sluit aan bij een bestaand project voor de ontwikkeling van een digitaal platform dat bedrijven helpt bij het identificeren en aanpakken van uitdagingen rond werkbaar werk. Via een innovatieve screeningstool kunnen bedrijven snel de werkbaarheid binnen hun organisatie beoordelen.

Prioriteiten 2025

- Duaal leren stimuleren (aanbod verbreden en verduurzamen) (Q4)
- Actieplan aanklampende begeleiding (Q4)
- Evaluatie transitiepremie (Q4)
- Inzetten op levenslang leren en werkbaar werk (Q4)

3. METHODIEK

- **De minister-president coördineert** de productiviteits- en competitiviteitsagenda. Bij de start van elk jaar agendeert de minister-president een update op de Vlaamse Regering;

- **Elke minister formuleert zijn actiepunten** voor het jaar, werkt deze uit en communiceert over de uitvoering en voortgang ervan;

- We voorzien in academische input via ECOOM (Expertisecentrum Onderzoek- en Ontwikkelingsmonitoring), het sinds 2021 daarin geïntegreerde Steunpunt Economie en Ondernemen (STORE) en Steunpunt Werk. Zij kregen de opdracht om de **groeisectoren** in de Vlaamse economie te identificeren en de **opportuniteiten** en **kwetsbaarheden** van de Vlaamse bedrijven in **globale productienetwerken** beter in kaart te brengen. Om de toekomstige vraag en aanbod van arbeidskrachten op het niveau van sectoren, beroepen en competenties beter in beeld te brengen, doen we verder beroep op de academische inbreng van het Steunpunt Werk.

- **VARIO zal als adviesorgaan de Vlaamse Regering in eerste lijn bijstaan** in het uitwerken van de productiviteits- en competitiviteitsagenda. Zij zijn daartoe goed geschikt als

adviesorgaan dat wetenschappelijke inzichten en economische kennis combineert met praktijkervaring.

- De **goede monitoring, coherentie en inhoudelijke voeding** van de productiviteits- en competitiviteitsagenda zal voorzien worden via een stuurgroep die jaarlijks samenkomt. Die bestaat uit:
    - **ECOOM/STORE** als interuniversitair centrum rond innovatiebeleid en regionale economische ontwikkeling, die hiermee de kennisinstellingen vertegenwoordigen;
    - **VARIO** als onafhankelijke adviesraad rond innoveren en ondernemen;
    - **Voka en Unizo** die de kant van het bedrijfsleven vertegenwoordigen;
    - Departement WEWIS en VLAIO die de opvolging voorziet vanuit de Vlaamse overheid.

  Ook de SERV zal via het VESOC-overleg betrokken worden bij de uitvoering van de Vlaamse productiviteits- en competitiviteitsagenda.

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd,

Melissa DEPRAETERE

De Vlaams minister van Binnenland, Steden en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS

De Vlaamse minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport,

Annick DE RIDDER

De Vlaamse minister van Brussel en Media,

Cieltje VAN ACHTER

Bijlagen

- Systeemanalyse Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie en uitgaventoetsing van het 'Vlaams beleid in kader van productiviteit – Departement WEWIS i.s.m. idea Consult

- Naar een hogere productiviteitsgroei – vario advies nr 37